

« zurück blättern vor »

WILKIERZ subst. m., ab 1425; auch *wielkierz*, *wielkur*, *wilkirz*, *wilkur*. 1) ‘Gesetz, das vom Stadtrat oder von einem Gericht erlassen wird und die inneren Angelegenheiten von Städten und Dörfern regelt, die nach deutschem Recht gegründet worden sind’ – ‘ustawa wydawana przez radę miejską lub ławę sądową regulująca wewnętrzne sprawy miast i wsi lokowanych na prawie niemieckim’: 1.H.15.Jh. R XVI 343, STP *Vyelkvyri ciuilia scita*. o (1441) 1538 DokMp II 355, STP *Omnem vero institutionem al. wyelkyerss ipsi consules instituere debebunt et penas tasseris ludentium tollere et recipere possunt*. o 1500 OrtMac 122, STP *G<d>ybysta przyszla dwa przed prawo a parly szye o thaky czlonek, ocz then wyelkyerz myalby bycz przeczyw przyszyasznemu praw (leg. prawu), jako maya przyszyasznyczy... ortel wyrzec: podlug tego wyelkrcza czyly podlug pyszanego prawa*. o 1559 GroicPorz eev, SPXVI *Krakówianie máią swoy Wielkierz około czynienie Areftow*. o 1561 Leop 1.Reg 30/25, SPXVI *Y ftáło fie to od tegofz dnia / zá wielkierz y vchwałę [!]*. o 1594 SarnStat 320, SPXVI *PRAWA MIESCKIEGO METHODUS, [...] PERSONAE, BurmiŃtrz, Wóyt, Ráycá, Gromádá, Wilkirze*. o [LBel.] (†ca.1600) 1605 Groick.Obr. 29, L o [arch.] 1782–1784 Skrzet.P.P. 2 107, L *Prawo Chetmińskie przez konstytucye seymowe, przez refskrypta królewskie, przez wielkierze, plebiscita, czyli zgodnie uchwalone od samychże miast uftawy, różnych popraw doznato*. o [arch.] 1800–1801 Czack.Pr. 1 279, L *Miafta osadzone na prawie Magdeburjskiém, miały wolność czynienia uchwał, wielkierzami, od słowa Niemieckiego Wilkühr, zwanych*. o [arch.] 1882 Kętrz.Ludn. 251, DOR *Prawo magdeburskie zwyczajne, wbrew przepisom wielkierza chetmińskiego, córki wykluczało od spadkobrania*. – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW (stp.), DOR (hist.). 2) ‘Hauptversammlung der Bergleute’ – ‘walne zebranie górników’: [hapax] vor 1919 Buk., SW *Górnicy zwotywali wilkierze, t.j. walne zebrania*. – nur SW (gór.). o **Var:** *wielkierz* subst. m., (1441) 1558 DokMp II 355, STP o [LBel.] 1581 Szczerb.Sax. 474, L o [arch.] 1882 Kętrz.Ludn. 251, DOR – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (hist.); *wielkur* subst. m., [hapax] 1.H.15.Jh. R XVI 343, STP – nur STP; *wilkierz* subst. m., ca.1480 OrtOssol 19 1, STP o [LBel.] vor 1919 Buk., SW – SPXVI, L, SWIL, SW (stp.), DOR (hist.); *wilkirz* subst. m., 1594 SarnStat 320, SPXVI o [arch.] 1900–1903 GLO IV 437 – nur SPXVI; *wilkur* subst. m., [hapax] (1497) 1917 CracArt nr 1289, STP – nur STP. o **Etym:** mhd. *wilkur*, *wilkür* subst. f., ‘Rechtsstatut, das aufgrund freier Entschließung zustande kommt’, LEX, nur für Inh. 1. o **Hom:** *wielkierz* subst. m., ‘eine Art Kohl’, bel. seit 1460, STP, zuerst geb. L. o **Der:** *wilkirzowy* adj., [hapax] 1581 Szczerb.Sax. 14, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *wielkierzowy* adj., zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *wilkierzowy* adj., zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1.

« zurück blättern vor »